

Pilsoņu debates par integrāciju

Galvenie šķēršļi integrācijai: stereotipi

Ir gan latviešiem, gan krieviem, bet būtiskākie – valsts varas jeb oficiālās politikas stereotipi. Lielā mērā sakrīt ar latviešu stereotipiem.

1. Dažādība nozīmē sašķeltību.

„Sūta bērnus latviešu skolā – tā tad, integrējās”. Uzstāj un prasa savas atšķirīgas identitātes atzīšanu – tā tad, šķeļ sabiedrību.

Vienotība nenozīmē vienveidību.

Mūsdienu Eiropā kultūru un valodu daudzveidība tiek atzīta par vienu no pamatvērtībām. Demokrātiskās valsts mērķis ir nevis sabiedrības homogenizācija, nevis daudzveidības izskaušana – bet „vienotība daudzveidībā” un visu pilsoņu vienlīdzība - „all different – all equal”.

Minoritāšu tiesību problēmas būtība ir atrast optimālo līdzsvaru starp kultūru, valodu un reliģiju daudzveidību - un vienveidību, kas ir nepieciešama nācijas vienotības nodrošināšanai.

Dominējoša tendence Latvijā (kas izveidojās pirmkārt vēsturisko apstākļu dēļ): daudzveidība tiek uztverta kā drauds latviešu identitātei. Oficiālajā diskursā mazākumtautības tiek uzskatītas par sava veida anomāliju - tā tad, jāveicina mazākumtautībām piederošo personu vēlmi kļūt par latviešiem, vismaz publiskajā telpā jāuzvedas kā latviešiem. Pirmkārt, jālieto vienīgi valsts valoda, nepretendējot uz savu īpatnību ievērošanu valsts pārvaldē.

Tā tad, saskaņā ar oficiālo koncepciju, integrācija tiek saprasta kā publiskās telpas “latviskošana”, ierobežojot daudzveidību ar šauri interpretētās privātās sfēras robežām, pieļaujot (un pat veicinot) to īpašās „zonās” – nacionālās kultūras biedrībās.

2. Krievvalodīgai lingvistiskai minoritātei nav un nevar būt nekādu problēmu, Latvijas likumdošana un politika šajā jomā ir perfekta un atbilst visiem starptautiskiem standartiem, un mazākumtautību neapmierinātība izskaidrojama nevis ar šīs politikas nepilnībām bet ar kādiem citiem iemesliem.

Šis stereotips balstās uz pieņēmuma, ka jebkura kļūdu vai politikas nepilnību atzīšana var palīdzēt Latvijas ienaidniekiem nomelnot mūsu valsti. Tātad, motivēts ar propagandu – vai PR - cīņas apsvērumiem.

Politiskā elite uzspiež šo stereotipu latviešu sabiedrībai. Lielākā daļa latviešu (arī vairāki skaļi politiķi) vienkārši nezina, kādas likuma normas darbojas valodu jomā, kādi ierobežojumi te pastāv. Daudziem latviešiem nav ne jausmas, kas ir nepilsoņi, cik daudz viņu ir, kā viņi rādās...

Patiesībā mazākumtautībām ir virkne problēmu – gan simboliskās, gan praktiskās dabas. Simboliskās problēmas piemērs - atteikums atzīt krievu valodu par mazākumtautības valodu. Ja valoda, kas ir cilvēku identitātes pamats, tiek juridiski definēta kā svešvaloda, tas ir skaidrs signāls šiem cilvēkiem: jūs esat svešinieki.

Patiesām, ļoti bieži pat NVO aktīvistu, ne tikai „vienkāršie” cilvēki, nevar noformulēt savas problēmas skaidri un saprotami. Bet ir arī virkne publikāciju, analītisko darbu, kas piedāvā izsmelšu analīzi. Praktiskas problēmas, neatbilstību starptautiskām saistībām atzīmē arī kompetentas starptautiskās iestādes, piem., Vispārējās konvencijas Konsultatīvā komiteja savā atzinumā.

Tātad, stereotips veidojas nevis tāpēc, ka nav informācijas, bet tāpēc, ka nav vēlmes šo informāciju uztvert.

3. Saistīts ar 2. – **krievvalodīgo sajūtas un nostājas veidojas ārējās ietekmes un manipulāciju rezultātā**, un vienīga politiskās elites kļūda ir nepietiekams izskaidrošanas darbs (slikta komunikācija). Tie ārējie aģenti ir, protams, Krievija un tās specdienesti, mediji krievu valodā, politiķi, kas tur Latvijas krievus neziņā, lai paturētu viņus savas ietekmes lokā, utt.

Kā jebkura sazvērestības teorija, arī šī neatbilst patiesībai. Vaimanas, ka krievvalodīgie ir krievu mediju dezinformācijas upuri, ir vienkārši smieklīgi, ņemot vērā avīžu metienus. Patiesībā lielā daļa krievu lasa un skatās latviešu medijus un saņem informāciju par Dombrovas, Kariņa vai Ēlertes idejām un plāniem nevis tulkojumā, bet no pirmavota. Tāpēc arī reaģē tik sāpīgi.

Praktiski visi mēģinājumi „izskaidrot” noved pie tieši pretēja rezultāta. Tā, jebkura Ēlertes vērsšanās pie krievvalodīgas auditorijas palielina Lindermaņa atbalstītāju skaitu, nevis otrādi (simetrisko efektu izraisa arī Lindermaņa vērsšanās pie latviešu auditorijas). „

„Pareizo krievu” demonstrācija arī dod pretējo rezultātu. Es cienu A.Judina vai D.Trofimova politisko vai identitātes izvēli u neuzskatu, ka esmu tiesīgs to kaut kādā veidā vērtēt. Bet – es sagaidu tādu pašu attieksmi arī pret savu izvēli. Kāpēc

valsts uzskata, ka man jādomā tāpat kā Judinam, uzspiež man šo izvēli kā vienīgi pareizo?

Tādi pasākumi ka Novodvorskas viesizrāžu organizēšana es vispār objektīvi novērtētu ka ideoloģisko diversiju pret Latviju – saki man, kas ir tavs draugs... Tāds analfabetisms nav piedodams.

Referenduma priekšvakarā Zatles un Dombrovskis uzruna Latvijas krievus krievu valodā. Kāds ir signāls? Kāpēc tieši tagad? Grib, lai saprastu? Tātad, agrāk jūs neinteresēja, vai mēs jūs saprotam, vai nē? Vai – tā ir cieņas izrādīšana pret krievu valodu? Tātad, agrāk necienījāt? Ņemot vērā ļoti augsto to PR ekspertu kvalifikāciju kas ir „Vienotības” rīcībā, neticu, ka viņi to nesaprot. Tātad - apzināti grib pasliktināt situāciju?

Ko darīt? Nevajag izgudrot divriteni. Nevajag domāt, ka mēs tiešām esam unikāli, līdzīgas problēmas pastāv ļoti daudzās valstīs. Ir labas iestrādes Eiropas līmenī.

Integrācijas trīs principi.

1. Kopēja valoda.

Šobrīd stratēģija – piespiest un sodīt. Veidot situāciju, ka bez latviešu valodas neiztikt.

Rezultāts: valodu zina bet runāt negrib. Risinājums: vēl vairāk paplašināt obligāto valsts valodas lietošanas jomu, vel lielāki ierobežojumi un sodi. Rezultāts: vel lielākā aizvainojuma sajūta un vēl negatīvākā psiholoģiska attieksme, vel mazākā vēlme lietot valodu. Turklāt – jau grūti atrast jomas kur var noteikt jaunus ierobežojumus, jau tagad vairākas normas bīstami robežojās ar iejaukšanos privātā jomā un izraisa negatīvas ekonomiskās sekas.

2. Kopējās vērtības.

Nevar būt „latviešu vērtības” ko pieņem krievvalodīgie. Jāmeklē kaut kas kopīgs un „neitrāls”

3. Vienlīdzība un līdzdalība.

Mēs tevi atzīsim par līdzīgu, ja tu mums piekrītīsi (Vanags).

„vienotība daudzveidībā” – gan valodas, gan politisko uzskatu ziņā.